

II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 9 augusti 2001

om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget och artikel 53 i EES-avtalet

(Ärende Comp/29.373 – Visa International) (*)

[delgivet med nr K(2001) 2425]

(Endast den engelska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(2001/782/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

med beaktande av rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962 Första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 ⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1216/1999 ⁽²⁾, särskilt artikel 2 i denna,

med beaktande av ansökan om icke-ingripandebesked och anmälan om undantag av den 31 januari 1977 som inlämnats av Visa International i enlighet med artiklarna 2 och 4 i förordning nr 17,

med beaktande av kommissionens beslut av den 6 maj 1999 om att inleda förfaranden i detta ärende,

med beaktande av att en sammanfattning av ansökan samt av anmälan offentliggjorts och tredje part uppmanats att inkomma med synpunkter, i enlighet med artikel 19.3 i förordning nr 17, på kommissionens avsikt att fatta ett positivt beslut gällande det anmälda avtalet ⁽³⁾,

efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

av följande skäl:

I. SAKFÖRHÅLLANDEN

1. INLEDNING

- (1) Den 31 januari 1977 anmälde Ibanco Ltd, sedan 1979 känt som Visa International, olika regler och bestämmelser som styr sammanslutningen Visa till kommissionen och ansökte om ett icke-ingripandebesked, alternativt, ett undantag enligt artikel 81.3 i fördraget.

(*) Se även EGT C 316, 10.11.2001.

⁽¹⁾ EGT 13, 12.2.1962, s. 204/62.

⁽²⁾ EGT L 148, 15.6.1999, s. 5.

⁽³⁾ EGT C 293, 14.10.2000, s. 18.

- (2) Efter att ursprungligen ha sänt en administrativ skrivelse (comfort letter) den 29 april 1985 återupptog kommissionen undersökningen av Visa-ärendet, efter klagomål från British Retail Consortium mot den s.k. multilaterala förmedlingsavgiften ⁽⁴⁾ (interchange fee) i Visa Internationals betalningssystem, varför den administrativa skrivelsen återkallades den 4 december 1992. I den återupptagna undersökningen beaktades även ett klagomål angående olika aspekter av bl.a. Visa Internationals kontokortssystem som den 23 maj 1997 inlämnades av Eurocommerce, en intresseorganisation inom gemenskapen för detalj- och grossisthandel och internationell handel ⁽⁵⁾.

2. PARTERNA

2.1 VISA INTERNATIONAL

- (3) Visa International Service Association (Visa) är ett privat, vinstdrivande bolag som ägs av omkring 20 000 finansiella medlemsinstitutioner från hela världen. Visas omsättning uppgår till 1 445 miljoner US-dollar globalt, varav cirka [affärshemlighet] miljoner US-dollar härrör från VISA:s EU-region (siffror för 1999). Visa, som har sitt säte i Förenta staterna, driver Visa card system network. För detta ändamål förvaltar företaget varumärken, fastställer regler för systemet och lämnar auktorisations- och clearingtjänster via ett världsomspännande dator- och telekommunikationsnätverk som kallas VisaNet. Visa ger självt inte ut några Visa-kort till kortinnehavare och ansluter heller inte några köpställen för betalning med Visa-kort. Detta sköts av de finansiella medlemsinstitutioner som licensieras för detta av Visa.
- (4) Visa har delat upp de geografiska områden där man verkar i sex världsomspännande regioner. I Visas EU-region, som förutom gemenskapen även omfattar Island, Liechtenstein, Norge, Turkiet, Israel, Cypern, Malta och Schweiz finns över 5 000 Visa-medlemmar. Beslutsfattandet har delegerats till Visa EU Regional Board of Directors (styrelsen för EU-regionen) som vart annat år väljs från Visas finansiella medlemsinstitutioner i EU-regionen. Styrelsen för EU-regionen ansvarar för ärenden inom regionen, exempelvis antar man regionala föreskrifter som t.ex. the Visa EU Regional Operating Regulations, och godkänner nya och utesluter gamla medlemmar som är etablerade i regionen. I länder med s.k. Visa National Group Members (nationella gruppmedlemmar) (se skäl 7) har styrelsen för EU-regionen delegerat befogenheten att utveckla och förvalta Visa-kortprogram till dessa medlemmar.

2.2 VISA-MEDLEMMARNA

- (5) Det finns olika klasser av medlemskap i Visa, men i stort sett är samtliga klasser öppna för alla institutioner som är uppbyggda i enlighet med det egna landets affärsbankslagstiftning och har tillstånd att ta emot medel att betalas tillbaka på anmodan. Visa godtar dock inte ansökningar om medlemskap om styrelsen anser att de sökande är konkurrenter till bolaget ⁽⁶⁾.
- (6) I vissa medlemsstater finns en Visa-gruppmedlem (Visa Group Member). Detta är en huvudmedlem med tillstånd att utöva sina medlemskapsrättigheter och driva Visa-kortprogram genom sina ägare eller medlemmar. Visa-gruppmedlemmar är associerade medlemmar. Visa-gruppmedlemmen är ansvarig för ägarnas eller medlemmarnas handlingar och försummelse ⁽⁷⁾. Med ett undantag ⁽⁸⁾, utfärdar ingen av dessa gruppmedlemmar själva Visa-kort. De flesta gruppmedlemmarna sysslar heller inte med anslutningsverksamhet ⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾. Istället sköts detta av (några) av deras medlemmar.

⁽⁴⁾ Visas multilaterala förmedlingsavgift är en avgift per betalningstransaktion som enligt Visa-reglerna måste betalas mellan banker som berörs av en betalning med Visa-kort. För närvarande betalas den av handlarens bank till kortinnehavarens bank.

⁽⁵⁾ Huvudpunkten i klagomålet från Eurocommerce rör förmedlingsavgiften i bl.a. Visa Internationals kontokortsregler. Denna bestämmelse är fortfarande under prövning och omfattas inte av detta beslut.

⁽⁶⁾ Visas medlemskapsbestämmelser granskas fortfarande efter ett klagomål från Morgan Stanley Dean Witter (ärende Comp/37.860) och omfattas inte av detta beslut.

⁽⁷⁾ Följande medlemsstater har en Visa-gruppmedlem: Österrike (Visa Austria), Belgien (Visa Belgium), Danmark (PBS), Finland (Luottokunta/Kreditlaget), Frankrike (Groupement Carte Bleue), Luxemburg (VisaLux), Spanien (Sistema 4B och Visa España) samt Sverige (Visa Sweden Förening).

⁽⁸⁾ Luottokunta/Kreditlaget i Finland.

⁽⁹⁾ Anslutningsverksamhet för kort inbegriper anslutning av köpställen inom detaljhandeln för betalningar och andra tjänster som är förenade med godtagande av Visa-kort.

⁽¹⁰⁾ Med undantag för Luottokunta/Kreditlaget, PBS och VisaLux.

- (7) Visa har delegerat befogenheterna att utveckla och förvalta Visa-kortprogram till vissa Visa-gruppmedlemmar. Visa benämner dessa nationella gruppmedlemmar (National Group Members) och de utgörs av praktiskt taget alla Visa-gruppmedlemmar⁽¹¹⁾. De nationella gruppmedlemmarna agerar som ett nationellt Visa och får besluta om regler för driften av Visa-program i deras land, under förutsättning att dessa lokala arrangemang inte bryter mot Visas bolagsordning och verksamhetsföreskrifter.
- (8) De nationella gruppmedlemmarna beslutar om ansökningar om licens att ge ut Visa-kort och ansluta köpställen i sina länder. Visa bibehåller rätten att godta en lämplig institution som direktmedlem i Visa om en nationell gruppmedlem av någon anledning inte vill licensiera denna institution att utföra Visa-kortverksamhet. De nationella gruppmedlemmarna måste också ge sitt samtycke då utländska filialer skall etablera sig i deras länder. Styrelsen för EU-regionen kan direkt godta nya medlemmar i alla länder om medlemskap vägrats "på orimliga grunder" av en nationell gruppmedlem eller om den nationella gruppmedlemmen går med på att Visa beviljar ett direktmedlemskap.

3. AVTALEN

3.1 ALLMÄNT

- (9) Anmälan från Visa avser de regler och föreskrifter som reglerar Visa-sammanslutningen och dess medlemmar, d.v.s. Certificate of Incorporation, internationell bolagsordning (International By-Laws) och Regional Board Delegations, liksom internationella bestämmelser om Visas kontokort (d.v.s. General International Operating Regulations, European Union Regional Operating Regulations, Dispute Resolution Rules samt Card and Marks Specifications). Alla Visas regler och föreskrifter som ingår i anmälan kallas i det följande "Visa-reglerna".
- (10) Visa-reglerna reglerar i första hand förhållandet mellan Visa och dess medlemmar, d.v.s. banker som ger ut Visa-kort och banker som ansluter nya köpställen för betalningar med Visa-kort. Vidare innehåller Visa-reglerna även klausuler om förhållandet mellan Visa-medlemmar (förhållandet mellan bankerna). Dessutom innehåller Visa-reglerna klausuler om förhållandet mellan anslutningsbankerna och handlarna (t.ex. regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma och regeln om att alla kort måste godtas). Visa säger sig inte vilja bestämma arrangemangen mellan utgivarna av Visa-kort och kortinnehavarna, annat än fastställa grundläggande karaktäristika för Visa-kortprodukterna.

3.2 SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

3.2.1 *Regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma*

- (11) Regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma i Visa-reglerna innebär att handlarna förbjuds att ta ut tillägg av kortinnehavare som betalar med Visa-kort⁽¹²⁾. Dessutom förbjuder regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma handlarna att ge kunder rabatt om de betalar med andra betalningsmedel, exempelvis kontanter. Regeln är inte tillämplig i länder där den har upphävts av de nationella konkurrensmyndigheterna, nämligen i Förenade kungariket (för kreditkort), Sverige och Nederländerna⁽¹³⁾.
- (12) En liknande regel finns för kontantuttag: En anslutare förbjuds påföra tilläggsavgifter vid manuella transaktioner eller vid transaktioner via uttagsautomater, såvida inte landets lagstiftning uttryckligen tillåter att en medlem får ta ut en tilläggsavgift⁽¹⁴⁾.

⁽¹¹⁾ Förutom VisaLux i Luxemburg och Sistema 4B i Spanien.

⁽¹²⁾ [Affärshemlighet].

⁽¹³⁾ [Affärshemlighet].

⁽¹⁴⁾ [Affärshemlighet].

3.2.2 *Principen om territoriell licensgivning*

- (13) Endast medlemmar i Visas kontokortsystem som har licens kan ge ut Visa-kort och bedriva anslutningsverksamhet. Visa tillämpar en territoriell licensgivningspolicy. Detta innebär att Visa-medlemmens befogenhet att bedriva utgivnings- och anslutningsverksamhet i princip är begränsad till det land där den har sitt huvudsakliga affärsområde⁽¹⁵⁾. Medlemmarna kan dock under vissa villkor ge ut Visa-kort och bedriva anslutningsverksamhet utanför hemlandet. Möjligheterna till sådana verksamhet utanför hemlandet har gradvis utökats av Visa (se skäl 14).

3.2.3 *Modifierade regler för kortutgivning utanför hemlandet*

- (14) Visa-reglerna tvingar banker som vill ge ut kort utanför det egna hemlandet att i princip göra det antingen genom dotterbolag, som själva kan bli medlemmar i Visa, eller genom att etablera utlandsfilialer i det aktuella landet⁽¹⁶⁾. Det finns två specifika undantag från denna generella regel, d.v.s. två omständigheter då banken inte behöver etablera något dotterbolag eller en filial: 1. Visa-kort kan utges passivt utan värvning till kortinnehavare förutsatt att det konto som är förenat med kortet finns i den kortutgivande banken i dess hemland⁽¹⁷⁾. 2. Visas företagskort kan utfärdas för anställda runt omkring i världen av multinationella företag⁽¹⁸⁾.
- (15) Vid sitt möte den 26 maj 2000 i styrelsen för EU-regionen godkände Visa vissa ändringar av reglerna för kortutgivning utanför hemlandet, bl.a. avskaffades kravet på att en Visa-medlem antingen skall ha ett dotterbolag eller en filial i den medlemsstat där medlemmen önskar ge ut Visa-kort. För att trygga fortsatt säkerhet och kvalitet i Visa-systemet har Visa antagit vissa minimiregler, t.ex. är kortutgivning utanför det egna hemlandet nu tillåtet för medlemmar som redan är beprövade kortutgivare (i deras huvudsakliga affärsområde eller i vilket land som helst), som lämnar in en verksamhetsplan och uppfyller vissa registrerade nationella regler. Visa har meddelat att de modifierade reglerna för kortutgivning utanför hemlandet trädde i kraft den 30 april 2001.

3.2.4 *Modifierade regler för anslutning av köpställen utanför det egna hemlandet*

- (16) Visa-reglerna tillåter att Visa-banker ansluter internationella flygbolag och vissa andra specifika kategorier av köpställen för anslutningstjänster⁽¹⁹⁾. Vidare tillåts bankerna sedan 1994 genom "Visas anslutningsprogram för EU/Efta" på liknande villkor som de som avses i avsnitt 3.2.3 när det gäller kortutgivning utanför hemlandet, att ansluta köpställen utanför det egna hemlandet utan att etablera något dotterbolag eller filial i det aktuella landet. [Affärshemlighet] Vidare kan transaktioner över nationsgränserna omfattas av vissa registrerade nationella regler på sex specifika områden: [Affärshemlighet]. Sökande som vill bedriva anslutningsverksamhet över nationsgränserna kan få kopior av registrerade nationella regler från Visa International. Ursprungligen begränsade Visa programmet till att endast omfatta vissa kategorier av internationella handlare, nämligen biluthyrningsföretag, hotell, färjor och kryssningslinjer. Sedan den 1 januari 1999 har Visa möjliggjort anslutning utanför hemlandet för alla kategorier av internationella handlare⁽²⁰⁾.
- (17) När styrelsen för EU-regionen sammanträdde den 26 maj 2000 gick Visa med på att dra tillbaka kravet på att en handlare som finns utanför anslutningsbankens hemland, måste ha butiker i fler än ett land. De i sammanhanget nödvändiga ändringarna i Visas verksamhetsföreskrifter för EU-regionen godkändes vid ett möte med Visas verkställande kommitté för EU-regionen den 7 juli 2000. De modifierade reglerna om anslutning utanför det egna hemlandet trädde i kraft den 1 oktober 2000.

⁽¹⁵⁾ [Affärshemlighet].

⁽¹⁶⁾ [Affärshemlighet].

⁽¹⁷⁾ [Affärshemlighet].

⁽¹⁸⁾ [Affärshemlighet].

⁽¹⁹⁾ [Affärshemlighet].

⁽²⁰⁾ [Affärshemlighet].

3.2.5 *Regeln om att ingen anslutningsverksamhet får äga rum utan kortutgivning*

- (18) Fastän huvudmedlemmar enligt Visa-reglerna formellt är tvungna att ge ut kort och ansluta köpställen, tvingar Visa i praktiken inte sina medlemmar att bedriva anslutningsverksamhet. Om de vill ansluta nya köpställen för betalning med kort måste dock medlemmen först ge ut ett rimligt antal kort innan anslutningsverksamheten i ett visst land inleds⁽²¹⁾. Antalet avgörs från fall till fall varvid hänsyn tas till antalet kort som getts ut i landet i fråga av redan godkända Visa-medlemmar samt potentialen för Visa-kort på marknaden. Dessutom beaktas den sökandes storlek och potential. Enligt Visa medräknas kort som getts ut i samtliga länder inom Visas EU-region när det skall avgöras huruvida ett rimligt antal kort har getts ut innan anslutningsverksamhet utanför det egna hemlandet tillåts.

3.2.6 *Regeln om att alla kort måste godtas*

- (19) En handlare måste godta alla giltiga kort med antingen Visa- eller Visa Electron-symbolen som på avsett sätt lämnas fram för betalning⁽²²⁾. Enligt Visa är handlare som genom sina avtal måste godta Visa-kort inte tvungna att godta Electron-kort, och handlare med avtal om att godta Electron-kort behöver inte acceptera Visa-kort. Regeln om att alla kort måste godtas är tillämplig oberoende av transaktionens beskaffenhet, vem utgivaren är, typ av kort som används eller kortinnehavarens individuella särdrag.

4. HUR VISAS KONTOKORTSYSTEM FUNGERAR

- (20) Anmälan från Visa gäller olika regler och bestämmelser som avser driften av Visas internationella kontokortsystem. I stort sett kan Visa-kort användas antingen för att betala en handlare för varor eller tjänster eller för att ta ut kontanter, antingen i en bank eller från en uttagsautomat. I det första fallet är vanligtvis fyra parter inblandade: Visa-kortinnehavaren, den bank som utfärdat kortet till innehavaren, handlaren och anslutningsbanken (som ansluter köpställen för betalning med Visa-kort). I det senare fallet är endast tre parter inblandade, Visa-kortinnehavaren, banken som gett ut kortet samt operatören av uttagsautomaten.
- (21) Innan en kund kan använda ett kort för betalnings- eller kontantuttagstransaktioner måste kunden sluta avtal med en kortutgivande bank för att få ett kort. Detta sker normalt mot en årlig avgift som betalas av kortinnehavaren till den kortutgivande banken. För att göra betalningstransaktioner måste handlaren vidare sluta avtal med en anslutningsbank för att betalningar med kort skall godtas. I detta avtal fastställs den avgift handlaren skall betala samt övriga villkor.
- (22) Vid en betalningstransaktion kan skillnad därför göras mellan två tjänster, nämligen å ena sidan kortutgivning till kunder och å den andra anslutning av köpställen som accepterar kort. I en fyrpartstransaktion tillhandahålls ofta de två tjänsterna av olika enheter.

5. FÖRFARANDET

- (23) Efter återupptagandet av Visa-ärendet 1992 begärde kommissionen, med stöd av artikel 11 i förordning nr 17, mellan åren 1992 och 2000 vid ett flertal tillfällen upplysningar, särskilt av Visa och ett antal av medlemmarna liksom av klaganden Eurocommerce. Den 6 maj 1999 sändes ett meddelande om invändning till Visa med avseende på regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma och de då ännu gällande inskränkningarna avseende Visa-kortutgivning samt anslutningsverksamhet utanför hemlandet. Visa inkom skriftligen med sina synpunkter på meddelandet om invändning den 17 januari 2000 och ett förhör enligt artikel 19.1 i förordning nr 17 ägde rum den 15 mars 2000. Sedan resultat kommit från de marknadsundersökningar som företagits av effekterna

⁽²¹⁾ [Affärshemlighet].

⁽²²⁾ [Affärshemlighet].

av att regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma avskaffats av vissa länders nationella konkurrensmyndigheter (se skäl 53) och sedan Visa infört ändringar i reglerna för tillhandahållande av tjänster utanför hemlandet offentliggjorde kommissionen den 14 oktober 2000 ett tillkännagivande enligt artikel 19.3 i förordning nr 17 (tillkännagivandet enligt artikel 19.3) ⁽²³⁾, där tredje part anmodas att inkomma med synpunkter gällande kommissionens avsikt att fatta ett positivt beslut angående regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma och de modifierade reglerna om tjänster utanför hemlandet samt övriga specifika bestämmelser bland Visas regler som avses i skälen 18 och 19.

6. SYNPKUNKTER FRÅN TREDJE PART

- (24) Kommissionen mottog flera synpunkter från tredje part med anledning av tillkännagivandet enligt artikel 19.3. Det stora flertalet av dessa kommer från enskilda återförsäljare och organisationer för återförsäljare. Ett svar kom från ett annat kontokortsystem och två från nationella konkurrensmyndigheter i EES.
- (25) Svaren från återförsäljarna rör huvudsakligen kommissionens avsikt att fatta ett positivt beslut angående regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma i Visa Internationals kontokortsystem. Återförsäljarna besvärar sig över den avgift som handlaren måste betala vid användning av Visa-kort och en del av dem anser att kostnaderna bör bäras av kortinnehavaren. Några av dem kopplar samman regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma och multilaterala förmedlingsavgifter – även om dessa inte omfattades av tillkännagivandet enligt artikel 19.3 – och drar slutsatsen att regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma inte kan godkännas så länge det finns en multilateral förmedlingsavgift.
- (26) I sina kommentarer till 19.3-tillkännagivandet vänder sig Eurocommerce inte bara mot det planerade godkännandet av regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma, utan också mot det planerade godkännandet av regeln om att alla kort måste godtas i Visas internationella system och det planerade godkännandet av Visa-reglerna avseende anslutning av handlare utanför det egna hemlandet. Även om Eurocommerce inte närmare förklarar sin ståndpunkt vad gäller regeln om att alla kort måste godtas i sitt svar efter tillkännagivandet enligt artikel 19.3 har Eurocommerce som ett led i sitt klagomål mot Visa gjort gällande att regeln om att alla kort måste godtas i Visa Internationals system tvingar handlarna att godta olika typer av kort med Visas märke (t.ex. kredit-, betal- eller bankkort, normala kort eller företagskort), inklusive nya typer av kort som kan komma att införas av Visa i framtiden. Eurocommerce motsätter sig detta eftersom handlarens avgift sägs skifta beroende på vilken typ av kort som används och Eurocommerce betraktar därför de olika korttyperna som olika produkter som handlarna, enligt deras egen åsikt, själva bör ha valfrihet att godta eller ej. Eurocommerce befarar att regeln att alla kort måste godtas kommer att användas för att tvinga handlaren att godta (nu eller i framtiden) typer av Visa-märkta kort med relativt höga avgifter för handlarna.
- (27) Eurocommerce vänder sig mot Visa-reglerna om anslutningsverksamhet utanför hemlandet så tillvida som dessa fastställer att anslutare som bedriver verksamhet över nationsgränserna kan komma att omfattas av Visa-medlemmars (registrerade) nationella regler gällande (nationella) förmedlingsavgifter. Enligt Eurocommerce, som vänder sig mot alla förmedlingsavgifter, inte bara de i Visas internationella system utan också rent allmänt, skapar detta ett hinder för anslutningsverksamhet över nationsgränserna, vilket i sista rummet är till för handlarna.
- (28) I sin skrivelse av den 2 februari 2001 informerade Eurocommerce emellertid kommissionen om att det hade beslutat dra tillbaka sitt klagomål avseende regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma och regeln att alla kort måste godtas i Visa Internationals betalkortregler, "med antagandet att kommissionen kommer att förbjuda de multilaterala förmedlingsavgifterna (...)". Eurocommerce betraktar de multilaterala förmedlingsavgifterna som själva kärnan i klagomålet. Om de multilaterala förmedlingsavgifterna förbjöds, skulle, enligt Eurocommerce, ett ytterligare förbud riktat mot regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma och/eller regeln att alla kort måste godtas inte nämnvärt bidra till att återställa konkurrensen på betalkortsmarknaderna.

⁽²³⁾ Se även EGT C 293, 14.10.2000, s. 18.

- (29) De två nationella konkurrensmyndigheter som svarade på tillkännagivandet enligt artikel 19.3 menar att regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma begränsar konkurrensen. Båda konkurrensmyndigheterna har förbjudit denna regel inom, bland annat, Visa-systemet i sina respektive länder, år 1994 respektive 1998. En av dessa konkurrensmyndigheter uppgav att enligt dennes mening begränsar regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma konkurrensen mellan handlarna, inskränker deras frihet att fastställa priser som bygger på omkostnaderna, begränsar konkurrensen mellan olika betalsystem och begränsar konkurrensen mellan kortföretag. Den andra konkurrensmyndigheten påpekade att det faktum att de flesta handlarna för närvarande inte använder sig av möjligheten att debitera konsumenterna när regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma saknas inte är avgörande men att man bör begrunda betydelsen av regeln för konkurrensförhållandena på betalkortsmarknaden.
- (30) Det nationella kontokortssystem som lämnade in synpunkter med anledning av tillkännagivandet enligt artikel 19.3 ställer sig bakom kommissionens avsikt att godkänna regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma. När det gäller Visa-reglerna avseende anslutning av handlare utanför det egna hemlandet menade detta även att dess medlemmar bör vara i stånd att tillämpa alla nationella regler, vare sig de är registrerade hos Visa International eller inte.
- (31) Vad gäller kommissionens bedömning av regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma respektive regeln att alla kort måste godtas samt Visa-reglerna för anslutningsverksamhet över nationsgränserna enligt gemenskapens konkurrensregler hänvisas till skäl 53.

II. RÄTTSLIG BEDÖMNING

7. ARTIKEL 81.1 FÖRDRAGET/ARTIKEL 53 I EES-AVTALET

7.1 RELEVANT MARKNAD

7.1.1 *Enligt Visa*

- (32) Visa menar att den relevanta produktmarknaden omfattar kundernas samtliga betalningsinstrument, d.v.s. förutom (alla typer av) kontokort⁽²⁴⁾ även checkar⁽²⁵⁾ och kontanter. Visa åberopar här främst åsikter som flera av dess medlemmar företräder. Dessutom nämner Visa två tidigare kommissionsbeslut avseende checkar, där kommissionen påstås konstatera att checkar och andra betalningsmedel ömsesidigt kan ersättas av varandra⁽²⁶⁾. Visa åberopar vidare några domar från domstolar i Förenta staterna, där det i samband med klagomål mot den multilaterala förmedlingsavgiften respektive regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma i Visas internationella system, hävdas att den relevanta marknad där Visa verkar och konkurrerar omfattar alla konsumenternas betalnings-system⁽²⁷⁾.
- (33) Vad gäller den relevanta geografiska marknaden hävdar Visa att denna med tanke på den globala e-handeln via Internet och införandet av euron, är på väg att börja omfatta hela gemenskapen eller t.o.m. hela världen. Denna åsikt delas, enligt Visa, av flera av medlemmarna.

7.1.2 *Kommissionens uppfattning*

7.1.2.1 *Relevant produktmarknad*

- (34) Två typer av kontokortskonkurrens kan urskiljas. Den första typen av konkurrens sker mellan olika betalningssystem eller betalningsnätverk (olika kontokortssystem eller kontokortsnätverk och eventuellt även andra betalningsmedel än kort), medan den andra typen sker mellan finansiella institutioner (vanligtvis banker) gällande kortrelaterad verksamhet (huvudsakligen utgivning av kort till enskilda och "anslutning" av kortbetalningar från köpställen). Den förra typen av konkurrens kallas normalt

⁽²⁴⁾ Exempelvis kreditkort, bankkort med uppskjuten debitering, bankkort med direkt debitering, kontantkort, kundkort, vare sig nationella eller internationella kort.

⁽²⁵⁾ Exempelvis eurocheckar, resecheckar och nationella checkar.

⁽²⁶⁾ Beslut av den 30 juni 1993 i ärende IV/M.350 WestLB/Thomas Cook där det i punkt 9 anförs att "resecheckar i viss utsträckning synes konkurrera med andra betalningsmetoder som t.ex. kreditkort och eurocheckar.". Kommissionens beslut 85/77/EEG i ärende IV/30.717 - Uniform Eurocheques (EGT L 35, 7.2.1985, s. 43) där det anförs i punkt 41 att en person som reser till ett främmande land i allmänhet kan välja mellan flera former av betalningsmedel som t.ex. kontanter, resecheckar, postanvisningar, kreditkort, uttagsautomatkort och eurocheckar.

⁽²⁷⁾ Nabanco Bancard Corporation mot Visa USA (596 F. Supp.1231 (S.D. Fla. 1980) affid 770 F 2d 592 (11th Cir. 1986) samt South Trust Corporation mot Plus System (71.219 (N.D. Ala. 1995).

”system- och nätverksmarknaden” eller ”upstream” marknaden, medan den senare normalt kallas ”intrasystemmarknaden” eller ”downstream” marknaden. På intrasystemmarknaderna konkurrerar inom varje betalsystem (t.ex. Visa) finansiella institutioner med varandra om att ge ut kort med sitt märke eller att ansluta köpställen som godtar detta kort.

- (35) Både dessa konkurrenstyper påverkas av Visa-reglerna. För det första påverkar de Visas konkurrens-läge med avseende på andra betalsystem. För det andra påverkar de konkurrensen mellan banker inom Visa-systemet i den mån som de fastställer vissa standardvillkor för utgivnings- eller anslutningsavtal och sålunda förhindrar bankerna att differentiera sig själva från andra banker genom att erbjuda olika villkor. Systemmarknaden är dock den viktigaste eftersom det är den marknad som Visa International självt är verksamt på och hämtar sina intäkter från.
- (36) För att ett kontokort skall kunna användas allmänt måste det godtas av ett stort antal handlare och i ett andra steg måste kortinnehavaren välja att använda just detta kort bland de olika kort som han har och som godtas hos den aktuella handlaren. Kraven både från handlarna och kortinnehavarna måste därför analyseras innan man korrekt kan definiera systemmarknaden⁽²⁸⁾. Dessa krav är sinsemellan relaterade: även om ett kort är gratis för kortinnehavaren kan det inte användas om det inte godtas av handlaren och vice versa.
- (37) Mot bakgrund av det ovan anförda låter kommissionen sig inte övertygas av Visas åsikt om att den relevanta marknaden består av alla konsumenternas betalningsmedel. Detta kan förklaras på följande sätt:
- (38) För det första menar kommissionen att kontanter kan uteslutas från den relevanta marknaden av flera skäl. För handlarna är kontanter lagligt betalningsmedel och de är förpliktade att godta dem närhelst detta är möjligt. Kostnaderna för att ta emot kontanter består till stor del av administrativa kostnader som det är vanskligt att jämföra med kostnaden för att godta kort. Ur konsumentens synvinkel är stora summor i kontanter besvärliga och farliga att bära med sig och olämpliga för dyra inköp. Kontanterna tar slut med viss frekvens och måste ersättas (normalt genom en uttagsautomat). I alla medlemsstater ligger genomsnittsbeloppet för ett kontantinköp långt under genomsnittsbe-
loppet för ett kortinköp och, även om kontanter eller kort används för mellanstora betalningar, kan man tydligt urskilja en skillnad i användningen av kontanter och kort beroende på storleken av transaktionssumman. Därför är det inte sannolikt att en liten men betydelsefull prisökning på antingen korten eller kontanterna (antingen för handlarna eller deras kunder) skulle leda till en avsevärd förskjutning i användningen från det ena sättet till det andra.
- (39) För det andra menar kommissionen att checkar kan uteslutas från den relevanta marknaden. I de flesta medlemsstaterna används checkar sällan för inköp över disk (eftersom de är reserverade för distansbetalningar)⁽²⁹⁾. I de medlemsstater där checkar ofta används vid inköp över disk (huvudsak-
ligen Frankrike, Förenade kungariket och Irland) skiljer sig regelverket ibland åt (t.ex. är banker i Frankrike för närvarande i lag förbjudna att ta ut avgifter för att utfärda checkar), och under alla omständigheter skiljer sig checkar avsevärt från kort (ett checkhäfte tar slut med viss frekvens, checkar godtas ofta endast tillsammans med antingen en checkgaranti eller ett identitetskort och en check måste fyllas i, vilket tar tid)⁽³⁰⁾.

⁽²⁸⁾ I ett fyrpartssystem som Visa måste både köpställena (i deras egenskap av kunder hos anslutningsinrättningen) och kortinnehavarna (i deras egenskap av kunder hos utgivningsinrättningen) anses vara ”konsumenter”, och i syfte att avgöra vilka produkter som är tillräckligt ersättningsbara för Visa-kort, måste hänsyn tas både till köpställets och kortinnehavarens position.

⁽²⁹⁾ Det bör i sammanhanget noteras att de kommissionsbeslut som Visa åberopar bortsett från att de är tämligen gamla och inte beaktar den senaste utvecklingen inom betalningssektorn, avser att andra betalningsmedel kan ersättas med checkar och inte tvärtom. Vidare lämnade kommissionen i båda besluten frågan om den exakta definitionen av den relevanta marknaden öppen.

⁽³⁰⁾ För närvarande garanteras eurocheckar utskrivna i euro upp till ett maximibelopp på 170 euro. Fr.o.m. i den 1 januari 2002 kommer eurocheckarnas garantifunktion att avskaffas.

- (40) Vidare kan alla typer av distansbetalning (giroöverföringar etc.) uteslutas från den relevanta marknaden eftersom de inte kan användas för betalning för varor över disk.
- (41) Det återstår att se om alla typer av kort skall inkluderas i den relevanta marknaden. Möjliga kriterier som särskiljer olika kort är om kortet är internationellt gångbart eller endast inom det land där det utgivits och det betalningssätt som erbjuds via kortet (direkt debitering, uppskjuten debitering eller kredit). I praktiken är kreditkort vanligtvis (men inte enbart) internationella och bankkort (direkt debitering) är vanligtvis (men inte enbart) avsedda för hemlandet. I många medlemsstater innehar medborgarna både ett inhemskt bankkort och ett internationellt kreditkort. Men internationella kreditkort kan naturligtvis även användas för betalningar i hemlandet (en stor majoritet av betalningarna med internationella kort är inhemska betalningar) och för många kreditkort används kreditmöjligheten aldrig. Visa-korten är alltid internationellt gångbara, men betalningssättet varierar: De kan vara kreditkort eller betalkort (uppskjuten debitering) och i bland t.o.m. bankkort med direkt debitering (exempelvis vissa Visa/CB-kort som utgivits i Frankrike och vissa Visa/Delta-kort som utgivits i Förenade kungariket).
- (42) I detta beslut finner kommissionen att bestämmelserna i de aktuella Visa-reglerna inte inskränker konkurrensen eller inte har någon märkbar påverkan ens vid smalast möjliga marknadsdefinition (d.v.s. den som endast omfattar internationella kort). Därför behöver det inte avgöras huruvida den relevanta marknaden bör inkludera andra typer av kontokort än internationella kort.
- (43) Kortfattat bör det även omnämnas att regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma potentiellt inverkar på de marknader där handlarna är verksamma (d.v.s. marknaderna för olika varor och tjänster som de säljer), eftersom den begränsar handlarnas frihet att bestämma marginalerna vid sin prissättning på dessa marknader. Eftersom effekterna av regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma som tidigare sagts inte anses vara märkbara (se skäl 53) finns det inte något behov av att definiera var och en av dessa många marknader mer detaljerat.

7.1.2.2 Relevant geografisk marknad

- (44) Den relevanta geografiska marknaden omfattar det område där de berörda företagen tillhandahåller produkterna eller tjänsterna samt där konkurrensvillkoren är tillräckligt likartade och som kan skiljas från angränsande områden framför allt på grund av väsentliga skillnader i konkurrensvillkoren.
- (45) Beträffande den geografiska marknaden tror kommissionen att den beaktansvärda relevanta marknaden vid en konkurrensbedömning med avseende på kontokortssystem fortfarande är nationell. Marknaderna för utgivning och anslutning av kontokort är på det hela taget nationella marknader⁽³¹⁾. Detta är fortfarande fallet för nationella kontokort. Inte heller de internationella kontokortens utgivnings- och anslutningsvillkor är ännu tillräckligt enhetliga mellan de olika medlemsstaterna. Exempelvis finns det fortfarande stora skillnader i handlarens avgift mellan olika länder⁽³²⁾. Dessutom varierar konkurrensnivån mellan medlemsstaterna. Exempelvis ligger anslutningen av köpställen i vissa medlemsstater i händerna på en eller endast några anslutare, medan anslutningsmarknaden i andra medlemsstater är mer konkurrensutsatt.

⁽³¹⁾ Se t.ex. kommissionens beslut 96/454/EG, Banque National de Paris/Dresdner Bank i ärende IV/34.607 (EGT L 188, 27.7.1996, s. 37), där kommissionen delade upp bankverksamhet och andra finansiella tjänster i tre huvudkategorier: banktjänster till privatpersoner (retail banking), banktjänster till företag och offentliga organ (wholesale banking) och aktiviteter knutna till finansmarknaderna. Beträffande de relevanta geografiska marknaderna drog kommissionen slutsatsen att bankverksamhet som vänder sig till privatpersoner (dit kontokorten hör) är nationell.

⁽³²⁾ Payment cards in Europe 1997, Retail Banking Research Ltd, International Overview, s. 33, figur 29.

- (46) Även om den relevanta marknaden fortfarande på det hela taget är nationell visar främst internationella handlare (d.v.s. handlare med försäljningsställen i flera medlemsstater) och internationella banker i allt högre grad intresse för verksamhet över nationsgränserna, främst central anslutning, d.v.s. att sluta avtal med den bank inom gemenskapen som erbjuder de bästa villkoren vad gäller godtagande av kortbetalningar i dess försäljningsställen i hela gemenskapen. Hittills har särskilt internationella biluthyrningsföretag och hotell slutit centrala anslutningsavtal med internationellt verksamma banker avseende Visa-kort. Dessutom har Visa på kommissionens begäran gradvis undanröjt kvarvarande hinder för tjänster över nationsgränserna (se skäl 58). Marknaden omfattar därför potentiellt minst hela gemenskapen. Den exakta marknadsdefinitionen i detta sammanhang kan förbli öppen med tanke på det faktum att syftet med detta beslut är att fastslå att det inte föreligger någon överträdelse av artikel 81.1 i fördraget och/eller artikel 53 i EES-avtalet och att detta skulle kvarstå som faktum även om man använde sig av den smalast möjliga marknadsdefinitionen.

7.2 KONTOKORTMARKNADENS UPPBYGGNAD

7.2.1 *Konkurrens inom systemet*

- (47) Vid sidan av Visa finns följande större internationella betalningsorganisationer som för närvarande är aktiva på den europeiska marknaden: Europay International och MasterCard International (genom Europay), Japan Credit Bureau (JCB) och de internationella trepartssystemen American Express och Diners Club International. Av dessa internationella betalningsorganisationer är Europay (i nära samarbete med MasterCard) Visas ojämförligt största konkurrent i Europa. Visas ställning är i regel starkare än Europays, men det finns stora skillnader mellan medlemsstaterna ⁽³³⁾. Visa är särskilt stark i Förenade kungariket, Spanien, Frankrike och Italien. Europay är å sin sida starkare i bl.a. Tyskland, Nederländerna och Österrike ⁽³⁴⁾.
- (48) Vid sidan av de internationella kontokortsoperatörerna verkar även olika nationella kontokortsoperatörer i de olika medlemsstaterna. Nationella bankkort är ofta den mest använda icke-kontanta betalningsformen i vissa medlemsstater.

7.2.2 *Konkurrens inom systemet*

7.2.2.1 *Utgivning av Visa-kort*

- (49) I de flesta medlemsstaterna ges Visa-korten ut av ett flertal banker, antingen direkt som huvudmedlemmar eller som associerade eller som nationella gruppmedlemmar. Antalet kortutgivare varierar i medlemsstaterna. Endast i Finland finns bara en Visa-utgivare, d.v.s. den nationella gruppmedlemmen Luottokunta/Kreditlaget.

7.2.2.2 *Anslutning av köpställen som accepterar Visa-kort*

- (50) Visas anslutningsverksamhet är generellt mer koncentrerad, men antalet faktiska anslutare växlar från land till land. I Frankrike finns exempelvis ganska många Visa-anslutare, medan det de facto endast finns en enda huvudsaklig Visa-anslutare i Danmark (PBS, den enda anslutaren för både Visa och Europay) och Finland (Luottokunta/Kreditlaget, den enda instans som ansluter köpställen både för Visa- och Europay-transaktioner). I övriga medlemsstater med en Visa-gruppmedlem (d.v.s. Österrike, Belgien, Spanien, Frankrike och Sverige) ansluter inte gruppmedlemmarna själva utan flera av deras medlemmar köpställen för Visa-transaktioner. Trots detta är anslutningsverksamheten ofta i praktiken dominerad av en enda anslutare. Exempelvis är VSB International den ojämförligen viktigaste anslutaren i Nederländerna, medan Unicre innehar den ställningen i Portugal. Vidare ansluts omkring 90 % av alla Visa-transaktioner i Belgien av Bank Card Company.

⁽³³⁾ Man bör dessutom komma ihåg att korten inte finns tillgängliga i någon stor omfattning i alla medlemsstater.

⁽³⁴⁾ Retail Banking Research Ltd, Payment cards in Europe, 1997.

7.3 VISAS MARKNADSSTÄLLNING

- (51) På de nationella marknaderna för kort (internationella kort som Visa och EC/MC kundkort, huvudsakliga nationella debiteringssystem) exklusive kundkort, innehar Visa, i termer av antalet kort i omlopp, en marknadsandel som varierar mellan 4 och 69 %. Om man räknar i volymen och värdet på Visas korttransaktioner varierar företagets marknadsandel mellan 2–95 respektive 2–93 % ⁽³⁵⁾. Visas marknadsinflytande bör dock inte endast mätas i marknadsandelar. Visa har i realiteten utvecklat och driver en hel rad kontokort, inklusive internationella kredit- och betalkort (Visa), internationella bankkort (Electron), uttagsautomatkort (Visa Plus) samt ett kontantkort (Vi Cash). Dessa kort utges och köpställen ansluts över hela världen genom nätverk av banker. Visa har i realiteten liksom Europay betydande nätverksfördelar: nästan alla banker ger ut Visa-kort och Visa-kort godtas på betydande antal köpställen i hela gemenskapen. Dessutom är ett betydande antal kategorier av handlare, t.ex. flygbolag, Internet-detaljhandlare, postorderföretag och restauranger beroende av internationella kortnätverk som Visa med ett stort antal användare.
- (52) Även om det inte finns några betydande tekniska, juridiska eller regelverksmässiga hinder som stoppar nya kortsystem att träda in i gemenskapens kontokortmarknad och bankerna har fria händer att gå med konkurrerade system som American Express Diners Club och JCB, åtnjuter Visa- och Europay-systemen nätverksfördelar och utgör icke återvinningsbara investering för bankerna varför det är osannolikt att ett större nytt system skulle kunna etablera sig. En mycket hög andel av bankerna i gemenskapen är medlemmar i av eller båda dessa system, antingen direkt eller genom en grupp. Under sådana omständigheter skulle det vara kommersiellt svårt för nya produkter utanför dess existerande system att etablera sig på marknaden. Närvaron av andra kredit- och betalkortföretag såsom American Express, Diners Club och JCB visar dock att det inte är omöjligt att komma in på marknaden.

7.4 BESLUT AV EN FÖRETAGSSAMMANSLUTNING/AVTAL MELLAN FÖRETAG

- (53) Visa och varje Visa-medlem, både kreditinstitutioner och enheter som ägs av kreditinstitutioner, bedriver ekonomisk verksamhet och är sålunda företag i den mening som avses i artikel 81.1 i fördraget och artikel 53 i EES-avtalet. Därtill kommer att både Visa (ett icke-aktiefinansierat företag som kontrolleras av sina medlemsbanker främst genom deras representation i de internationella och regionala styrelserna) och dess nationella gruppmedlemmar är företagssammanslutningar i den mening som avses i artikel 81.1 i fördraget och artikel 53 i EES-avtalet. Därav följer att Visas kontokortssystem kan betraktas antingen som beslut fattade av en företagssammanslutning eller som avtal mellan företag. Ifrågavarande beslut/avtal är lika med bolagsordningen samt (internationella och gemenskapsrelaterade) verksamhetsregler, sammanslutningen/företaget är lika med Visa och de konstituerande medlemmarna i sammanslutningen/företagen är licensinnehavarna i Visas kontokortssystem.

7.5 KONKURRENSBEGRÄNSNING

7.5.1.1 *Regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma*

- (54) Regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma i Visa-reglerna begränsar handlarnas handlingsfrihet så tillvida som den förhindrar dem att ta ut ett pristillägg vid användning av Visa-kort. Detta har eventuellt begränsade effekter på konkurrensen. Sådana möjliga effekter är dock inte märkbara med tanke på resultaten från marknadsundersökningarna ⁽³⁶⁾ som utförts på kommissionens begäran i länder där regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma har avskaffats (d.v.s. Sverige och Nederländerna). Detta kan förklaras på följande sätt:

⁽³⁵⁾ Se tabell 1–3.

⁽³⁶⁾ ITM Research om effekterna av avskaffandet av regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma i Nederländerna (mars 2000) och IMA Research om effekterna av avskaffandet av den regeln i Sverige (februari 2000).

- (55) För det första; trots att avskaffandet av regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma återger handlarna friheten att göra sina egna prissättningar har endast relativt få handlare (ca 5 % i Sverige och 10 % i Nederländerna) använt sig av denna frihet genom att faktiskt ta ut en avgift av kortinnehavaren. Den stora majoriteten av handlare använder sig inte av möjligheten att ta ut ett pristillägg trots frånvaron av regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma. Huvudorsaken till detta är enligt tillfrågade handlare en väntat negativ reaktion från kortinnehavarnas sida vilket leder till förlust av kunder. Detta faktum antyder att regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma har ett begränsat inflytande på konkurrensen på intersystemmarknaden mellan kortsystemen, eftersom tilläggsavgiften är en faktor som skulle kunna inverka på en kunds beslut gällande vilket kort han eller hon skall använda. Men inte ens sedan regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma avskaffats, inverkade denna faktor i någon högre grad.
- (56) För det andra tar merparten av handlarna inte ut något tillägg av kunderna och de menar också att avskaffandet av regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma inte haft någon effekt på de avgifter de måste betala. Vissa handlare säger t.o.m. att deras avgifter har ökat sedan regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma avskaffades. Därför hade avskaffandet av regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma endast en mycket marginell effekt på intrasystemets anslutningsamarknad (konkurrensen mellan anslutande banker förefaller inte att öka så att priserna pressas ner).
- (57) För det tredje måste det först noteras när det gäller effekterna av avskaffandet av regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma på konkurrensen mellan handlarna (på marknaderna för olika varor och tjänster som handlarna säljer) att möjligheten att betala med kort är en extratjänst utöver handlarnas kommersiella kärnverksamhet och att denna tjänst aldrig "säljs" för sig. Prissättningen av denna extratjänst utgör en marginell komponent av handlarens erbjudande och de marknadsstudier som gjorts, påvisar inte att avskaffandet av regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma på ett avgörande sätt inverkar på priskonkurrensen mellan handlarna på dessa marknader (eftersom tilläggsavgift endast tagits ut i liten omfattning). Inte heller har det ökat pristransparensten för konsumenterna eftersom endast få handlare lägger på ett pristillägg. Även om de skulle ta ut ett pristillägg lämnar detta i sig ingen slutgiltig information till konsumenterna om kostnaderna för kortet eftersom handlarna faktiskt kan lägga på ett tillägg som överstiger den avgift de själva behöver betala, t.ex. särskilt i taxi- och resebyråsektorn.
- (58) Mot bakgrund av de empiriska belägg som erhållits genom marknadsundersökningarna har regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma därför inte någon märkbar effekt på konkurrensen, varför den inte kan sägas begränsa konkurrensen i den mening som avses i artikel 81.1 i fördraget och/eller artikel 53 i EES-avtalet.

7.5.1.2 *Modifierade regler för kortutgivning utanför hemlandet*

- (59) I sin ursprungliga form reste Visas regler om kortutgivning utanför hemlandet flera hinder för banker som ville ge ut Visa-kort i hela gemenskapen. För det första tillät Visas regler inte – vid sidan av två mycket specifika undantag – utgivning av kort utanför bankens hemland i någon reell mening, eftersom en filial eller ett dotterbolag måste etableras i det aktuella landet. Ett sådant krav skulle strida mot principen om ömsesidigt erkännande i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG av den 20 mars 2000 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut⁽³⁷⁾ om det infördes av en myndighet. För det andra, i de länder där Visas nationella gruppmedlemmar finns (vilket för närvarande är fallet i flertalet av medlemsstaterna) måste dessa på förhand ge sitt samtycke vid etablering av utländska filialer och de kan införa ytterligare villkor för sökandena.
- (60) Kommissionen anser att Visas modifierade regler om kortutgivning utanför hemlandet, där det inte längre krävs att en filial eller ett dotterbolag etableras och följaktligen inte längre något förhandsgodkännande från en gruppmedlem, inte är begränsande i den mening som avses i artikel 81.1 i fördraget och artikel 53 i EES-avtalet.

⁽³⁷⁾ EGT L 126, 26.5.2000, s. 1. Detta direktiv upphävde bl.a. rådets andra direktiv 89/646/EEG av den 15 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut och om ändring av direktiv 77/780/EEG (EGT L 386, 30.12.1989, s. 1).

7.5.1.3 *Modifierade regler för anslutning av köpställen utanför det egna hemlandet*

- (61) Liksom för kortutgivning utanför bankens hemland begränsades också möjligheterna till anslutningsverksamhet utanför hemlandet ursprungligen i Visas regler. Förutom för mycket speciella kategorier av internationella handlare krävdes det att en filial eller ett dotterbolag först etablerades i det aktuella landet och gruppmedlemmar skulle lämna sitt samtycke vid etablering av en utländsk filial. Visa International utökade dock sitt program för anslutningsverksamhet över nationsgränserna från och med den 1 januari 1999 till att omfatta alla kategorier av internationella handlare och sedan från och med den 1 oktober 2000 även till nationella handlare.
- (62) Det faktum att de som bedriver anslutningsverksamhet över nationsgränserna, enligt Visas regler, kan behöva följa vissa nationella regler som är tillämpliga i det aktuella landet, under förutsättning att dessa har registrerats hos Visa International, kan i sig inte anses som att Visa International lägger hinder för anslutningsverksamhet utanför hemlandet, eftersom Visa Internationals regler i annat fall skulle vara tillämpliga i avsaknad av nationella regler och det är inte uppenbart varför anslutningsverksamhet över nationsgränserna skulle vara svårare enligt nationella regler än enligt Visa Internationals internationella regler. Detta påverkar inte bedömningen av dessa nationella reglers förenlighet med gemenskapens konkurrensregler.

7.5.1.4 *Principen om territoriell licensgivning*

- (63) Visa-reglernas princip om territoriell licensgivning begränsar den kommersiella handlingsfriheten för banker som deltar i Visas kortbetalningssystem, bankerna är i princip inte tillåtna att ge ut kort och att ansluta transaktioner från köpställen utanför det område där de etablerat en filial eller ett dotterbolag och för vilka de innehar en licens, som vanligtvis omfattar en enda medlemsstat⁽³⁸⁾. Vidare har Visas regler för tjänster över nationsgränserna en begränsande inverkan på handlingsfriheten för potentiella kortinnehavare och handlare, som har mindre möjlighet att jämföra priser och välja den tillhandahållare av kontokorttjänster som de själva vill ha.
- (64) Även om den kommersiella friheten begränsas för inblandade parter anser kommissionen inte att principen om territoriell licensgivning i sig innebär en märkbar begränsning av konkurrensen i den mening som avses i artikel 81.1 i fördraget och artikel 53 i EES-avtalet eftersom varje Visa-medlem kan få ett tillägg till den ursprungliga varumärkeslicensen eller en "extralicens", beroende på lokal varumärkeslagstiftning, för alla andra länder där denna medlem har tillstånd att driva bankverksamhet.

7.5.1.5 *Regeln om att ingen anslutningsverksamhet får äga rum utan kortutgivning*

- (65) Kravet på att alla medlemmar i Visas kontokortssystem måste ge ut kort innan de bedriver anslutningsverksamhet och att de bör ge ut ett rimligt antal kort begränsar den kommersiella friheten för de deltagande bankerna. Skyldigheten att ge ut kort kan dock sägas främja utvecklingen av Visas kortsystem genom att säkerställa ett stort kortunderlag och därigenom göra systemet mer attraktivt för handlarna. Regeln om att ingen anslutningsverksamhet får äga rum utan kortutgivning skapar i sig inte några betydelsefulla hinder mot ett inträde på anslutningsmarknaden. När det gäller anslutningsverksamhet över nationsgränserna beaktas enligt Visa bl.a. alla kort som utgivits i samtliga EG- och Efta-länder. Regeln om att ingen anslutningsverksamhet får äga rum utan kortutgivning begränsar i sig inte konkurrensen på ett märkbart sätt och ligger därför utanför tillämpningsområdet för artikel 81.1 i fördraget och artikel 53 i EES-avtalet.

⁽³⁸⁾ Utom mellan Irland och Förenade kungariket som av Visa ses som ett enda territorium.

7.5.1.6 *Regeln om att alla kort måste godtas*

- (66) Det bör noteras att regeln om att alla kort måste godtas i Visas kontokortssystem, vilket innebär att handlare måste godta alla giltiga kort antingen med Visa- eller Electron-symbolen som på avsett sätt lämnas fram för betalning, inte betyder att handlare som godtar ett specifikt Visa-kort är skyldiga att godta alla andra Visa-produkter, t.ex. Electron-kortet, enligt samma villkor. Handlarna är dock skyldiga att godta alla giltiga Visa-märkta kort av ett speciellt märke, t.ex. alla Visa-kort, oavsett typen av Visa-kort. Exempelvis måste handlare som godtar Visa-kort godta alla Visa-kort, oavsett om de är utgivna som kreditkort (vilket är det normala i Förenade kungariket), som betalkort (vilket vanligtvis är fallet i t.ex. Belgien) eller som bankkort (som ibland är fallet i t.ex. Förenade kungariket och Frankrike) eller om de är utgivna som t.ex. klassiska Visa-kort eller Visas företagskort.
- (67) Kommissionen håller med Visa om att regeln om att alla kort måste godtas främjar utvecklingen av företagets betalningssystem eftersom den ser till att korten godtas överallt, oavsett vilken bank som gett ut dem. Visas betalningssystem skulle inte fungera ordentligt om en handlare eller en anslutande bank skulle kunna vägra t.ex. kort utgivna av en bank som etablerats utomlands (eller för den delen, kort som utgivits av andra nationella banker). Utvecklingen av ett betalningssystem beror på att kortutgivarna kan vara säkra på att deras kort kommer att godtas av handlare som slutit avtal med andra anslutare. Utan sådana försäkringar förlorar ett märke eller en logotyp på ett kontokort det mesta av sin betydelse och nytta, särskilt när det gäller ett internationellt kort, och korten används ofta av resenärer för betalningar utomlands.
- (68) Det faktum att handlare enligt Visas regel om att alla kort måste godtas, måste godta alla giltiga kort med ett visst märke, oavsett typen av kort och oavsett vilken avgift handlaren får betala, kan inte anses vara en begränsning av konkurrensen. Det faktum att den avgift som de anslutande bankerna kan påföra handlarna kan variera visar inte att olika typer av Visa-kort är produkter som inte är relaterade till varandra. Vidare beslutas handlarnas avgift av deras anslutare och inte av Visa International, och i många fall förhandlas handlarnas avgift fram från fall till fall. Om den enskilde handlaren själv skulle få avgöra huruvida han vill godta ett visst Visa-kort, uteslutande på basis av den avgift som han påförs av sin bank, skulle detta allvarligt äventyra det allmänna godtagandet av Visas internationella kontokort. Kortinnehavarna skulle i förväg inte veta om deras Visa-kort faktiskt kommer att godtas. Det måste också beaktas att typen av Visa-kort som ges ut kan variera från utgivare till utgivare och i all synnerhet från ett land till ett annat. Om det kom an på handlaren att godta ett specifikt Visa-kort, uteslutande på basis av den avgift han eventuellt får betala, skulle detta helt klart äventyra kortets internationella funktion. Vidare tvingar Visa Internationals regel om att alla kort måste godtas inte handlarna att godta framtida typer av Visa-kort, eftersom de är fria att när som helst upphöra med att godta Visa-kort.
- (69) Regeln om att alla kort måste godtas i Visa-reglerna anses sålunda falla utanför artikel 81.1 i fördraget och artikel 53 i EES-avtalet.

7.6 EFFEKT PÅ HANDELN MELLAN MEDLEMSSTATERNA

- (70) Europeiska gemenskapernas domstol har konsekvent hävdats att för att ett avtal eller en praxis skall kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna måste det med tillräcklig grad av sannolikhet och på grundval av rättsliga eller faktiska omständigheter gå att förutse att de direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, kan inverka på handelsmönstren mellan medlemsstaterna, så att förverkligandet av de mål som ställts upp om en gemensam marknad mellan alla medlemsstater⁽³⁹⁾ kan komma att hindras. Effekterna på handeln inom EG:s inre marknad är vanligtvis ett resultat av en kombination av flera faktorer som var för sig inte nödvändigtvis är avgörande⁽⁴⁰⁾. Vidare har domstolen konsekvent hävdats att effekterna på handeln inom gemenskapen bör vara märkbara, även om den specificerat att det är tillräckligt med potentiella effekter⁽⁴¹⁾.

⁽³⁹⁾ Se t.ex. mål 42/84 Remia mot kommissionen, Rec. 1985 2545, punkt 22.

⁽⁴⁰⁾ Se t.ex. mål C-250/92, Gøttrup-Klim Grovwareforeninger mot Dansk Landbruks Grovvarerelskab AmbA, Rec. 1994, s. I-5641, punkt 54.

⁽⁴¹⁾ Se t.ex. mål C-219/95, Ferriere Nord mot kommissionen, REG 1997, s. I-4411, punkt 19 och förenade målen C-215/96 och 216/96, Bagnasco, REG 1999, s. I-135.

- (71) Visa-kort är till sin natur internationella betalningsmedel, d.v.s. kort som av kortinnehavare inte bara kan användas i det land där det är utgivet, utan också för betalningar på köpställen eller för kontantuttag i andra medlemsstater. Enligt Visa var år 1998 ca [affärshemlighet; cirka 10 %] av alla Visa-transaktioner inom gemenskapen internationella transaktioner. Visa-reglerna tillämpas åtminstone inom hela den gemensamma marknaden, varför de olika bestämmelserna som ingår i dessa regler i alla fall potentiellt har en effekt på handeln mellan medlemsstaterna.
- (72) De olika bestämmelserna i Visa-reglerna har med hänsyn till vad som anförs ovan åtminstone potentiell effekt på handeln mellan medlemsstaterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

På grundval av de uppgifter som kommissionen har tillgång till finner kommissionen inga skäl att vidta några åtgärder enligt artikel 81.1 i EG-fördraget och/eller artikel 53 i EES-avtalet med avseende på följande bestämmelser i de anmälda regler och bestämmelser som reglerar Visa Internationals kontokortssystem:

- Principen om territoriell licensgivning i avdelning 2.10 i Visa International By-Laws och Regional Board Delegations (bolagsordningen),
- Regeln om att särbehandling av kort inte får förekomma i avdelning 5.2.C i General rules - Visa International Operating Regulations - Volume 1 (de allmänna reglerna).
- De modifierade reglerna om kortutgivning utanför hemlandet i avdelning 2.10 i bolagsordningen, avdelning 3.03 i bolagsordningen och avdelning 3.2.G i de allmänna reglerna.
- De modifierade reglerna om kortutgivning utanför hemlandet i avdelning 2.10 i bolagsordningen, avdelning 4.2.A.2b i de allmänna reglerna och avdelning 4.11 i European Union - Regional Operating Regulations.
- Regeln om att ingen anslutningsverksamhet får äga rum utan kortutgivning i avdelning 2.04-2.07 i bolagsordningen.
- Regeln om att alla kort måste godtas i avdelning 4.2.A.1.C och 5.2.B.1 i de allmänna reglerna.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till

Visa International Service Association
European Union Region
99 Kensington High Street
London W8 5TE
Förenade kungariket

Utfärdat i Bryssel den 9 augusti 2001.

På kommissionens vägnar

Mario MONTI

Ledamot av kommissionen

BILAGA

Tabell 1: Antal kort i omlopp per den 31 december 1999 (om tillgängligt) som kan användas i terminaler på köpställen ⁽¹⁾

Antal kort	Visa	MasterCard/Europay	American Express	Diners Club	Kundkort	Nationella banksystem och privatbank ⁽²⁾	Totalt	Visas beräknade marknadsandel (%)
Alla uppgifter i tusental			1998 data ⁽³⁾	1998 data ⁽³⁾	1998 data ⁽³⁾	1998/1999 data ⁽⁴⁾		
EU-länder								
Österrike	711	4 255	50	115	400	795	6 326	11,24
Belgien	2 133	5 414	145	140	1 950	8 291	18 073	11,80
Danmark	1 498	284	11	140	995	2 525	5 453	27,47
Finland	1 270	34	25	70	1 124	3 500	6 023	21,09
Frankrike	15 896	11 507	889	84	29 453	6 262	64 091	24,80
Tyskland	5 769	81 139	1 200	340	4 000	25 000	117 448	4,91
Grekland	1 402	2 707	50	226	150	2 426	6 961	20,14
Irland	811	390	35	10	15	588	1 849	43,86
Italien	9 257	11 965	695	500	4 317	21 200	47 934	19,31
Luxemburg	212	65				230	507	41,81
Nederländerna	1 520	17 770	220	160	1 330	17 500	38 500	3,95
Portugal	8 060	896	52		556	2 188	11 752	68,58
Spanien	22 815	17 215	285	80	16 781	28 689	85 865	26,57
Sverige	3 136	1 557	177	150	2 815	730	8 565	36,61
Förenade kungariket	50 957	31 911	1 630	310	18 586	21 791	125 185	40,71
Totalt EU-länder	125 449	187 109	5 464	2 325	82 472	141 715	544 534	23,04
Efta-Länder								
Island	301	153					454	66,30
Norge	2 300	1 251	70	135	620	4 421	8 797	26,15
Totalt Efta-länder	2 601	1 404	70	135	620	4 421	9 251	28,12
Totalt EU och Efta	128 050	188 513	5 534	2 460	83 092	146 136	553 785	23,12

Källor:

Visa Quarterly Operating Certificate (ifylls av Visa-medlemmarna), Europay, Retail Banking Research Limited, Lafferty och enligt åtföljande uppgiftsblad för nationella banksystem och privatbanksystem.

Visas Commercial card ingår inte och, för europeiska länder, inte heller Business card-uppgifter för MasterCard/Europay, men däremot ingår Business card-uppgifter för "Travel and Entertainment-organisationer" (T & E-Organisations).

⁽¹⁾ I denna tabell ingår inte (där uppgifter finns tillgängliga) kort som inte kan användas i terminaler på köpställen (t.ex. kort endast för bankuttag).

⁽²⁾ Uppgifterna för nationella bankkortssystem och privatbanksystem kan omfatta kort som har MasterCard/Europay- eller Visa-märke.

I Visas uppskattade marknadsandel ingår inte dessa kort, varför den mycket väl kan vara större.

⁽³⁾ Uppgifter för 1999 var inte tillgängliga. 1998 års siffror kan ligga avsevärt under siffrorna för 1999.

⁽⁴⁾ All uppgifter för 1998, om annat inte anges på åtföljande uppgiftsblad.

Tabell 2: Sammanlagt antal korttransaktioner via terminaler i köpställen per den 31 december 1999 (om tillgängligt)

	Visa	MasterCard/Europay	Travel and Entertainment organisationer ⁽¹⁾	Kundkort	Nationella banksystem och privatbank ⁽²⁾	Totalt	Visas beräknade marknadsandel (%)
Alla uppgifter i tusental			1998 års uppgifter ⁽³⁾	1998 års uppgifter ⁽³⁾	1998/1999 års uppgifter ⁽⁴⁾		
EU-länder							
Österrike	15 349	71 678	9 900	500		97 427	15,75
Belgien	45 927	113 715	7 100	28 500		195 242	23,52
Danmark	167 103	10 381	5 250	1 990	656 000	840 724	19,88
Finland	43 425	4 636	3 400	30 000	236 400	317 861	13,66
Frankrike	1 455 590	953 732	37 000	343 000	341 970	3 131 292	46,49
Tyskland	89 277	645 990	30 000	33 000		798 267	11,18
Grekland	19 324	7 838	7 480	20		34 662	55,75
Irland	33 144	13 562	2 500	0	17 000	66 206	50,06
Italien	152 924	166 192	17 400	7 900	746 600	1 091 016	14,02
Luxemburg	9 066	2 490	0	0		11 556	78,45
Nederländerna	13 788	767 934	5 745	2 600		790 067	1,75
Portugal	169 265	6 579	936	1 072		177 852	95,17
Spanien	445 063	187 233	19 000	60 915		712 211	62,49
Sverige	153 832	68 345	8 200	56 500		286 877	53,62
Förenade kungariket	1 845 905	1 179 613	68 000	82 000	1 510 000	4 685 518	39,40
Totalt EU-länder	4 658 981	4 199 918	221 911	647 997	3 507 970	13 236 777	35,20
Efta-länder							
Island	37 828	15 022				52 850	71,58
Norge	165 458	58 599	3 800	1 000	473 000	701 857	23,57
Totalt Efta-länder	203 286	73 620	3 800	1 000	473 000	754 707	26,94
Totalt EUoch Efta	4 862 267	4 273 539	225 711	648 997	3 980 970	13 991 484	34,75

Källor:

Visa Quarterly Operating Certificate (ifylls av Visa-medlemmarna), Europay, Retail Banking Research Limited, Lafferty och enligt åtföljande uppgiftsblad för nationella banksystem och privatbanksystem.

Visas Commercial card ingår inte, men däremot uppgifter om Business card för MasterCard/Europay och "Travel and Entertainment-organisationer" (T & E-Organisations).

⁽¹⁾ Retail Banking Research Limited definierar inte "Travel and Entertainment-organisationer". Begreppet omfattar helt klart American Express och Diners Club och kan omfatta JCB, som omnämns i ordlistan såsom varande mest känt för att utge JCB:s T & E-kort.

⁽²⁾ Data för nationella bankkortssystem och Privatbanksystem kan omfatta kort som har MasterCard/Europay- eller Visa-märke.

Visas uppskattade marknadsandel ingår inte i dessa kort, varför den mycket väl kan vara större.

⁽³⁾ Uppgifter för 1999 var inte tillgängliga. 1998 års siffror kan ligga avsevärt under siffrorna för 1999.

⁽⁴⁾ All uppgifter för 1998 om annat inte anges på åtföljande uppgiftsblad.

Tabell 3: Sammanlagt värde på korttransaktioner via terminaler på köpställena per den 31 december 1999 (om tillgängligt) ⁽¹⁾

	Visa	MasterCard/Europay	Travel and Entertainment organisationer ⁽¹⁾	Kundkort	Nationella banksystem och privatbank ⁽²⁾	Totalt	Visas beräknade marknadsandel (%)
Alla uppgifter i tusental US-dollar			1998 års uppgifter ⁽³⁾	1998 års uppgifter ⁽³⁾	1998/1999 års uppgifter ⁽⁴⁾		
EU-länder							
Österrike	1 485 004	4 834 448	1 386 659	178 053		7 884 164	18,84
Belgien	3 960 382	6 504 033	1 251 523	4 278 715		15 994 653	24,76
Danmark	8 051 908	1 148 949	369 218	139 951		9 710 026	82,92
Finland	2 116 461	394 844	248 860	1 723 556	10 794 559	15 278 280	13,85
Frankrike	74 044 891	45 490 585	14 745 901	39 391 484	149 134 524	322 807 385	22,94
Tyskland	7 417 655	56 341 610	3 326 300	4 465 266	28 150 590	99 701 421	7,44
Grekland	1 354 157	445 447	624 901	1 928		2 426 433	55,81
Irland	2 502 968	1 063 128	245 633	0	902 866	4 714 595	53,09
Italien	13 753 304	13 558 653	2 464 285	1 277 237	103 813 753	134 867 232	10,20
Luxemburg	862 608	298 549	0	0		1 161 157	74,29
Nederländerna	1 032 651	39 724 553	1 077 140	493 491		42 327 835	2,44
Portugal	7 008 553	386 208	88 671	78 239		7 561 671	92,69
Spanien	21 894 655	8 943 151	1 969 373	3 659 130		36 466 309	60,04
Sverige	9 193 646	5 410 209	936 847	2 330 107		17 870 809	51,45
Förenade kungariket	131 139 750	77 369 785	10 906 528	4 037 063	90 375 016	313 828 142	41,79
Totalt EU-länder	285 818 595	261 914 152	39 641 838	62 054 220	383 171 309	1 032 600 114	27,68
Efta-länder							
Island	3 160 854	700 673				3 861 527	81,86
Norge	9 571 372	4 075 513	342 763	1 599 562	36 853 394	52 442 604	18,25
Totalt Efta-länder	12 732 226	4 776 186	342 763	1 599 562	36 853 394	56 304 131	22,61
Totalt EU och Efta	298 550 821	266 690 338	39 984 601	63 653 781	420 024 703	1 088 904 245	27,42

Källor:
 Visa Quarterly Operating Certificate (ifylls av Visa-medlemmarna), Europay, Retail Banking Research Limited, Lafferty och enligt åtföljande uppgiftsblad för nationella banksystem och privatbanksystem.
 Visas Commercial card ingår inte, men däremot uppgifter om Business card för MasterCard/Europay och "Travel and Entertainment-organisationer" (T & E-Organisations).

⁽¹⁾ Retail Banking Research Limited definierar inte T & E Organisations. Begreppet omfattar helt klart American Express och Diners Club kan omfatta JCB, som omnämns i ordlistan såsom varande mest känt för att utge JCB:s T & E-kort.

⁽²⁾ Uppgifter för nationella bankkortssystem och privatbanksystem kan inkludera kort som också har MasterCard/Europay- eller Visa-märke.

Visas uppskattade marknadsandel ingår inte i dessa kort, varför den mycket väl kan vara större.

⁽³⁾ Uppgifter för 1999 var inte tillgängliga. 1998 års siffror kan ligga avsevärt under siffrorna för 1999.

⁽⁴⁾ Alla uppgifter för 1998 om annat inte anges på åtföljande uppgiftsblad.